Suomen Vapaa-ajankalastajien Keskusjärjestö
Vanha talvitie 2-6 A 11
00580 Helsinki
olli.saari@vapaa-ajankalastaja.fi

LAUSUNTO

18.9.2025

Eduskunta
ympäristövaliokunta
YmV@eduskunta.fi

VIITE Asiantuntijalausuntopyyntö Itämeren kalastusmahdollisuuksista 2026 (E 70/2025 vp)

ASIA Suomen Vapaa-ajankalastajien Keskusjärjestön (SVK) lausunto Suomen kannasta komission ehdotukseen Itämeren kalastusmahdollisuuksista vuodelle 2026

Suomen Vapaa-ajankalastajien Keskusjärjestön lausunto

Suomen Vapaa-ajankalastajien Keskusjärjestö (SVK) kiittää lausuntomahdollisuudesta ja kertoo tutustuneensa maa- ja metsätalousministeriön (MMM) laatimaan perusmuistioon (EU/245/2025-MMM-57) Suomen kannasta, joka koskee komission ehdotusta Itämeren kalastusmahdollisuuksista vuonna 2026.

Aluksi SVK haluaa tuoda valiokunnalle tiedoksi, että vaikka ennen valtioneuvoston kannan julkistamista on sidosryhmiä kuultu, ei se näy valiokunnalle annetussa perusmuistiossa. Näin ollen **eri intressien yhteensovittaminen jää täysin valiokuntien tehtäväksi.** Toiseksi SVK korostaa olevansa huolestunut Itämeren ja sen kalakantojen tilan kehityksestä. Moni kalalajeista ja -kannoista ei kestä lainkaan pyyntiä tai sitä voidaan ICES:n tieteellisen neuvon perusteella toteuttaa vain vähäisissä määrin. Päätöksenteossa Itämeri kalakantoineen on ymmärrettävä kokonaisuutena, joka erityisen murtovesiluonteensa ja pienen kokonsa vuoksi on altis siihen kohdistuville muutoksille.

SVK esittää lohta, silakkaa ja meritaimenta koskien lausuntonaan kunnioittavasti seuraavaa.

<u>Yleishavainnot lohen kalastusmahdollisuuksista ja Suomen kannan muodostamisen kehittäminen</u>

SVK on pettynyt, mutta ei yllättynyt siitä, että Suomen kanta on jälleen määritetty vain kaupallisen kalastuksen intressejä miettien. Eduskunnan edellyttämä ja myös Suomen kantaan kirjoitettu vapaa-ajankalastuksen ja kaupallisen kalastuksen tasapuolinen kohtelu on erittäin hämäävä kirjaus, sillä pyyntimuodoilla on keskenään erilaisia tarpeita, jotta ne ovat ylipäänsä mielekkäitä. Suomi on esimerkiksi ilman vastalauseita valmis kannattamaan (istutettujen) lohien kalastuksen kieltämistä Pohjanlahdella neljän merimailin ulkopuolella, vaikka ICES:n tieteellisen neuvon mukaan se ei ole välttämätöntä. Suomen kannan valmistelevan MMM:n ja sen elinkeinokalatalousyksikön on tätä helppo kannattaa, koska kaupallista kalastusta ei perinteisesti tuon veteen piirretyn rajan ulkopuolella harjoiteta. Samat kutuvaelluksella olevat lohet, joita tieteellisen neuvon mukaan voidaan kalastaa,

kulkevat ”rajan” molemmin puolin. Viime vuosina on lopulta Maatalous- ja kalastusneuvoston päätöksellä saanut rajan ulkopuolella vapaa-ajankalastuksessa ottaa yhden rasvaeväleikatun lohen vuorokaudessa kalastajaa kohden (sama säännös yletetty myös pääaltaalle). Pohjanlahdella säädös on mahdollistanut lohen uistelun laajemmalla (totutulla) alueella, mutta toisaalta luonnon lohien saaliiksi oton kielto vahvimman kutunousun aikaan on koettu turhauttavaksi. Komission nyt esittämää ja Suomen kannattamaa vapaa-ajankalastuksen lisärajoittamista perustellaankin luonnon lohiin kohdistuvan pyynnin ja siitä aiheutuvan pienen sivusaaliskuolleisuuden rajoittamisella. Kuolleiden osuus on kuitenkin selvästi luultua pienempää, joka myös ICES:n neuvossa on tunnistettu. Onkin omituista, että lisäkieltoja ajetaan tilanteessa, jolloin on saatavilla parempaa tietoa kalastuksen vaikutuksista. Ei-toivottua lohikuolleisuutta aiheutuu myös kaupallisesta kalastuksesta.

Kalastusmuotojen erilainen arvotus Suomen kannan muodostuksessa käy ilmi myös siten, että perusmuistion Taloudelliset vaikutukset -kappaleessa keskitytään lohen osalta rannikkokalastuksen (tarkoittaa kaupallista kalastusta) toimintaedellytyksien heikkenemiseen. Kappaleeseen sisällytetty väite pienenevän lohikiintiön seurannaisvaikutuksista parempiin kalastusmatkailuedellytyksiin jokialueilla on hatara, sillä yleisesti taantuvien lohimäärien lisäksi Tornionjoella vapaa-ajankalastusta ja sen mielekkyyttä vähentää tänä vuonna voimaan tullut kahden lohen kausikiintiö kalastajaa kohden (vrt. aiemmin ainoana käytössä ollut yksi lohi vuorokautta ja kalastajaa kohden).
SVK katsoo, että MMM:n tulisi kattavasti kuvata eduskunnalle niitä taloudellisia vaikutuksia, joita Suomen kulloinkin ajamasta lohipolitiikasta vapaa-ajankalastukselle ja kalastusmatkailulle aiheutuisi. Jotta tämä on mahdollista, tulisi valiokuntien pyytää MMM:stä myös Erätalousyksikön näkemystä Suomen kannan muodostamisen tueksi.

Nyt ehdotettu ratkaisu antaisi Suomessa kaupallisille kalastajille luvan noin 6 600 lohen pyyntiin, kun vapaa-ajankalastuksen saalis olisi arviolta 300–500 lohta. **SVK esittää, että Suomen kannassa otetaan nykyistä paremmin huomioon vapaa-ajankalastuksen tarpeet. Lopullisen säätelyn kokonaisratkaisun tulee lisäksi olla sellainen, että se mahdollistaa viime vuosia suurempien lohimäärien nousun jokiin. Tämän tueksi tarvitaan jatkossakin reaktiivista kansallista säätelyä lohenkalastukseen.** Lisäksi SVK toteaa, ettei Perämeren lohikantojen heikentyneen tilanteen vuoksi Suomen tule tehdä valtioiden eikä vuosien välisiä kiintiövaihtoja lohen osalta missään tilanteessa.

<u>Itämeren pääaltaan ja Pohjanlahden lohen TAC</u>

ICES:n neuvoon pohjautuvan komission ehdotuksen mukaan lohta voitaisiin kuluvan vuoden 2025 tapaan ”rannikkokalastaa” kohdennetusti Pohjoisella Itämerellä, Ahvenanmerellä, Saaristomerellä ja Pohjanlahdella (leveyspiirin 59°30´N pohjoispuolella osa-alueilla 29N, 30 ja 31) kutuvaelluksen aikana (toukokuun alun ja elokuun lopun välisenä aikana). Komissio kuitenkin ehdottaa, että Ahvenanmerellä ja Saaristomerellä (29N) kalastuksen saisi aloittaa vasta kesäkuun alusta. Vain kutuvaellusaikaan ja rannikolle mahdollistettava lohen vapaa-ajankalastus tarkoittaisi SVK:n arvion mukaan Suomessa muutaman sadan lohen kokonaissaaliista (vrt. kaupallisen kalastuksen 25 500 lohen TAC), jonka arvo on noin puoli miljoonaa euroa.

- **SVK katsoo, että merialueen vapaa-ajankalastuksen ja kalastusmatkailun sekä niistä riippuvaisten aluetalousvaikutusten turvaamiseksi Suomen tulee kannassaan ajaa lohen vapaa-ajankalastuksen sallimista koko Pohjanlahden alueella (29N-31) kutuvaelluksen aikaan, eli touko-elokuussa. SVK esittää kalastuksen sallimista myös neljän merimailin ulkopuolella, jossa kalastusta voitaisiin rajoittaa yhden lohen päiväkiintiöllä. Erona nykyiseen sallittaisiin myös luonnon kalan ottaminen saaliiksi, jolloin vältyttäisiin tarpeettomalta luonnon kalojen vapauttamiselta. Lisäksi SVK esittää, että Suomi**

kannattaisi syys-huhtikuussa (jolloin nyt esitetyn ehdotuksen mukaan ei saisi lainkaan eikä millään alueella ottaa lohta saaliiksi) istutettujen saaliiksi ottamisen sallimista.

  - SVK:n vuonna 2023 julkaiseman Merilohen uistelu Suomessa vuonna 2022 -selvityksen mukaan nytkin ehdotettavat ajalliset ja alueelliset rajoitukset vähensivät joka toisen venekunnan kalastuksen määrää ja saaliita sillä erolla, että silloin sallittiin lisäksi rasvaeväleikattujen lohien kalastus aika- ja aluerajoitusten ulkopuolella.
  - Kutuvaeltavat lohet eivät rajaa tunne, eli myös sitä ulompana merellä pyynti kohdistuu yhtäläisesti pohjoisen lohijokiin (erityisesti Tornionjokeen) kutuvaelluksella oleviin lohiin, mikä ICES:n neuvon mukaan oleellista on.
  - SVK huomauttaa, ettei rannikkokalastuksen määrittelyssä käytettyä neljän merimailin rajoitusta ei perustella ICES:n neuvonannossa mitenkään. **SVK epäilee rajan olevan kalastuksen säätelyn kannalta tarpeeton ja edellyttää, että Suomi vaatii ICES:ltä selvitystä rajan tarpeellisuudesta.**

- **SVK ei Suomen kannan tavoin kannata komission ehdottamaa toukokuun kalastuksen kieltoa osa-alueella 29N**, sillä se on tärkeintä lohen uistelun aikaa Ahvenmaalla ja muodostaa merkittävän osan alueen koko vuoden kalastusmatkailutuloista.
- Jotta vapaa-ajankalastuksen edellytykset säilyisivät myös muualla Itämerellä jatkossa kalastuksellisesti mielekkäänä (lohikantojen hyvinvointia unohtamatta), on SVK:lla yhteinen kannanotto Euroopan Vapaa-ajankalastajien (EAA, European Anglers Alliance) kanssa Itämeren lohenkalastusmahdollisuuksista vuonna 2026. Keskeisimpänä säätelytoimenpiteenä tulisi sallia yhden lohen (pl. vastakuteneet) päiväkiintiö pääaltaalla (osa-alueet 22-29S). **SVK esittää, että kalastusmahdollisuuksista päätettäessä Suomella on valmius tukea lohen vapaa-ajankalastuksen sallimista myös muilla Itämeren alueilla.** Tähän saakka on kaikista valtioista Suomi neuvotteluissa ajanut tiukimmin vapaa-ajankalastuksen lisärajoittamista, mikä kertoo varsin paljon Suomen lohipolitiikasta.
  - SVK huomauttaa, että Suomen kannattama lohen vapaa-ajankalastuksen totaalinen kieltäminen pääaltaalla tuhoaisi eteläisen Itämeren osalta loputkin vapaa-ajankalastukseen kytkeytyneestä miljoonien eurojen matkailuelinkeinosta.
  - ICES:n toteaa tieteellisessä neuvossaan (nostettu myös perusmuistioon), että sen lohen vapaa-ajankalastuksessa (uistelussa) perinteisesti käyttämä vapautuskuolleisuusarvio (24 %) voi uusien tutkimustulosten perusteella olla yläkanttiin arvioitu. Tämä on tiedostettu EAA:ssa jo aiemmin. Viimeisimpien, Itämerellä tehtyjen vapautustutkimusten alustavat tulokset kertovat, että modernissa lohen uistelussa kuolleisuus jäänee alle 10 %. **SVK katsoo, että uusimmat sekä säädeltäviä kalakantoja ja niiden kalastusta koskevat tutkimustulokset tulee ottaa viipymättä huomioon säätelytoimenpiteistä päätettäessä. Lisäksi SVK muistuttaa, että myös kaupallisessa kalastuksessa sallitaan lohille aiheutuvan sivusaaliskuolleisuutta.**

<u>Suomenlahden lohen TAC</u>

SVK katsoo, että Suomen tulee ICES:n neuvon mukaisesti edistää toimia, joilla lohen kaupallista kalastusta kohdennetaan Suomenlahdella istutettuun eli rasvaeväleikattuun loheen. Lisäksi SVK kannattaa aikasäätelyn yhtenäistämistä Pohjanlahden aikasäätelyn kanssa alkukauden isojen emojen turvaamiseksi, koska moni pohjoisen lohijokiin vaeltava luonnonlohi koukkaa Suomenlahden länsiosien kautta.

Pohjanlahden sekä Suomenlahden ja Itämeren pääaltaan silakan TAC:t

SVK katsoo, että Suomen kannan muodostamisessa tulee noudattaa varovaisuusperiaatetta, koska silakkakannat ovat yleisesti heikossa kunnossa. Tämä antaisi silakkakannoille paremmat edellytykset vahvistua nopeasti tilanteessa, jossa ne ovat hädin tuskin määrällisesti niin suuria, että niitä ylipäänsä voidaan ICES:n mukaan kalastaa. Pohjanlahden silakka on alueen avainlaji, ja mm. lohen suosimaa ravintoa. Lohen (ja myös silakkakannan itsensä kannalta) on tärkeää, että silakkakanta vahvistuu ja että sen kaikkia eri ikäluokkia esiintyy yleisesti.

Meritaimen

SVK kannattaa ICES:n suosituksen mukaisia toimenpiteitä meritaimenen kalastuskuolevuuden vähentämiseksi ja nykyisten rajoitusten jatkamiseksi sekä meritaimenen kaupallisen kalastusrajoituksen kautta toteutettavaa lohen salakalastuksen estämisen jatkamista.

SVK esittää, että Suomen tulee lisäksi kannattaa ICES:n neuvoa elinympäristöjen kunnostamisesta ja vaellusesteiden poistamisesta sekä neuvon mukaisia toimia meritaimenen sivusaaliskuolleisuuden vähentämiseksi, erityisesti rannikon verkkokalastuksen lisäsäätelyllä. Toimenpiteet ovat vahvasti kytköksissä vesipuitedirektiivin toimeenpanoon ja noudattamiseen, joista Euroopan komissio lähetti viime vuonna Suomen hallitukselle varoituksen.

Suomen Vapaa-ajankalastajien Keskusjärjestö ry

Olli Saari
toiminnanjohtaja